

Kde naši předkové chválili Pána.

Zlomek kronik.

Mšeno, jak je ještě dnes patrné, mívalo horní část stavebně odlišnou od části dolní. Důvodem této odlišnosti bylo, že město patřilo různým držitelům.

Horní díl Mšena patřil českým knížatům, později králům. Obyvatelstvo bylo české a poddanské. Úpadek země po zavraždění posledního Přemyslovce Václava III. r. 1306 pocítilo i Mšeno. Královská moc upadala, královský majetek byl zastavován bohatým šlechticům. Pánem horního Mšena se stal vůdce českého panstva Hynek Berka z Dubé,

Druhý díl Mšena, dnešní Podolec, byl manský. Když král Přemysl Otakar II. založil hrad Bezděz, potřeboval tento hradní posádku. Protože stálá posádka nebyla dost silná, rozmnožovali ji v případě potřeby manové hradu se svými vojenskými družinami. Manové byli nižší šlechta bez vlastního majetku. Za své služby dostávali k hradu patřící tvrze s příslušnými poddanými a polnostmi. Jedna z tvrzi byla v dolním Mšeně nad rybníkem. Někdy se uvádí, že na Podolci bylo bezdězských manů několik. Jisté je, že další manové sídlili v okolí, příkladně ve Skramouši.

Na Podolci (v dolní části) začala 1398 stavba kostela sv. Jana Křtitele, který byl patrně určen pro obyvatelstvo manských statků. To by vysvětlovalo jeho zasvěcení. Rytířští manové, jejich rodiny i čeleď měli tohoto světce za svého patrona. Šlo nejen o many, povinované službou hradu Bezdězu, ale i o many řádu Německých rytířů, kterým tehdy patřilo panství Řepín a ti měli sv. Jana Křtitele za svého hlavního patrona. Kostel byl dostavěn 1415.

Císař a král Karel IV. zemřel 29. listopadu 1378. Za vlády jeho syna Václava IV. se již schylovalo k husitským bouřím. O Mšeně za husitských válek je velice málo zpráv. Rod Házmburků, kterým byl horní díl Mšena zastaven, byl vyznání pod jednou, tedy katolický. Je pravděpodobné, že katolíky zůstali, či lépe museli zůstat i jejich poddaní z horního Mšena, kteří příslušeli ke kostelu sv. Martina.

Vladykové, zemané a mani přejali v celé zemi většinou víru pod obojí. Předpokládáme tedy, že pod obojí bylo proto dolní Mšeno - Podolec - a kostel sv. Jana učinili podobojí svým farním kostelem. Tuto skutečnost, t.j. že kostel sv. Jana byl kališnický a byl připsán Mistru Janu Husovi, máme potvrzeno až v pozdějších dobách. Dochází tedy k náboženskému rozdělení Mšena.

Těsně před třicetiletou válkou došlo k spojení obou částí Mšena. Držitelem celého Mšena se stal pan Václav st. Berka z Dubé. Tento kališnický rod vlastnil rozsáhlé državy v Čechách. Jejich majetek se mohl přirovnat k majetku Rožmberků. Berkové se zúčastnili jako čelní představitelé stavovského povstání v r. 1618 až 1620, za účast v něm propadli hrdlem i majetkem. Pan Václav Berka odešel ze země a jen proto neskončil mezi popravenými na Staroměstském náměstí r. 1621.

Kolem kostela Mistra Jana Husa bylo i pohřební místo. To bylo ve veliké úctě, protože tam bylo pochováno až do třicetileté války mnoho vážených místních osob. Obyvatelstvo Mšena bylo totiž v té době většinou protestantské. Protože listinné doklady mšenské byly téměř všechny zničeny při velkém požáru města r. 1670, dochovala se jména pouze několika protestantských farářů ve Mšeně, r. 1609 farář Štenberský a r. 1617 kněz Jakub Váňa. Posledním protestantským farářem pak byl ve Mšeně Abraham Heřman.

"Léta Páně 1627, tu neděli před narozením Páně, odebral se v kruté zimě náš milý pastýř Abraham Heřman i se svou rodinou do vyhnanství města Žitavy.... Před farou stál vůz, na němž seděla rodina, totiž syn Augustin a tři dcerušky. Dříve, než se průvod hnul, požehnal ctihodný pastýř lid svůj a kráčel pěšky ..... Lid počal zpívat píseň "Z hlubokosti mé těžkosti volám k tobě, Pane" a doprovodil svého faráře do Bezdědic." Potud citát z písemných podkladů.

Při požáru Mšena v r. 1670 shořel i kostel sv. Martina v horní části Mšena a obnoven byl až r. 1698. Po tuto dobu byly pobožnosti katolíků konány v bývalém kostele Mistra Jana Husa, který byl přiřčeněn jako filiální ke kostelu sv. Martina.

Od vydání patentu Ferdinanda II. r. 1627 až do r. 1781, kdy vydal Josef II. toleranční patent, nemohli se evangelíci ke svému náboženskému přesvědčení veřejně hlásit. Tajní vyznavači vystoupili veřejně až po vydání patentu, více však na vesnicích než ve městech. Tehdy Anna Sládečková, manželka Jiřího Sládečka, sedláka ve Stránce, v jejich stodole při statku č. 24 scházejícím se souvěrcům evangelíkům písmo svaté vykládala a řečnila.

Náboženská orientace většiny obyvatelstva se za uplynulých 154 let v důsledku rekatolizace podstatně změnila. Příklad:

V r. 1781 zemřel kovář ve Stránce Vegrichta, vyznání evangelického. Protože ze Stránky se zemřelí pohřbívali do Mšena, byl pro něho vykopán hrob na hřbitově u kostela ve Mšeně. Když přivezli jeho tělo do Mšena, shlukl se lid ze Mšena i okolí a chtěl zabránit pochování zemřelého. Obsadili pohřební místo a musela zakročit místní městská správa, lid odehnat a pak mohlo být po krátké modlitbě tělo vloženo do hrobu. Evangelický duchovní s pozůstalými odcházel zpět ke Stránce, ale lid ze hřbitovni zdi házel za nimi kamení, pronásledovali je až na důl ke Stránce, kde se mezi zahradami strhla mezi oběma stranami bitka.

Protestanti ze Mšena a okolí žádali po vydání tolerančního patentu o vrácení kostela Mistra Jana Husa, ale jejich žádost byla zamítnuta. Dle nařízení císaře Josefa II byl kostel za jeho vlády zrušen jako nepotřebný a přeměněn na sýpku. Dnes je v něm umístěna hasičská zbrojnice.

V devatenáctém století dočkali se konečně mšensští protestanté zřízení své modlitebny ve Mšeně. Pobožnosti se konaly v sále mšenské radnice. Členové místního sboru toužili ale po vlastním církevním stánku. Proto zakoupili ve Mšeně při ulici směřující k Mladé Boleslavi pozemek, kde dříve stály jen stodoly a s velkou obětavostí realizovali své tužby.

Dnes stojí ve Mšeně výstavný kostel církve československé evangelické, vybudovaný v letech 1935 - 1936.

Břetislav Beneš